

Fotografirali in opisali smo nekatere prireditve in sejme, kurentovanje, Jurijev, Ožbalto v Katarinin sejem v Ptujju ter Martinovega v Ormožu. Po večletnem spremljanju in zbiranju dokumentacije, bodo dale primerjave in raziskave podoba spreminjanja vloge in pomena sejma, strukture kupcev in prodajalcev, še zlasti pri prodaji starih oblačil in drugih predmetov, kar zavzema v zadnjih letih vedno večji obseg.

Z namenom, da bi bila dokumentacija čim bolj pregledno urejena, so bile nabavljene kartoteke za fototeko, diateko, terenske zapiske in risbe.

Velikega pomena za etnološko zbirko, je zbiranje podatkov o njenem nastanku, vendar je to zaradi nepopolnih virov in iskanja v drugih ustanovah otežkočeno. Doslej najdeni podatki dajejo le okvirni pregled zgodovine te zbirke, predmeti prvotne zbirke pa nam doslej še niso znani.

Muzej se je vključil v raziskovalni projekt Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja in sodeloval pri tem s sestavo vprašalnice o čebelarstvu ter z dopolnilno vprašalnico o vinogradništvu.

V letu 1975 je oddelek sodeloval pri razstavi ob šestdesetletnici rojstva narodnega heroja Dušana Kvedra-Tomaža, z neevropskimi glasbili, ki jih je Dušan Kveder podaril tujskemu muzeju.

Majda Ceh

ETNOGRAFSKI ODDELEK POKRAJINSKEGA MUZEJA V MURSKI SOBOTI

V letu 1975 je kustos UREJAL predvsem naslednjo ETNOLOŠKO DOKUMENTACIJO: arhiv prostoročnih risb, arhiv tehničnih risb, urejanje terenskega gradiva, gradiva prostoročnih in tehničnih risb etnografske topografije ljudske arhitekture, vodenje knjige ilustrativnega gradiva, inventarne knjige ilustrativnega gradiva, knjige dohodov fotografskega gradiva, inventarne knjige terenskega fotografskega gradiva in dohodne knjige muzealij.

Etnološki oddelek je bil v letu 1975 DOPOLNJEN z naslednjimi EKSPONATI: Na terenu so bili odkupljeni kmečki voz, par (lončarski izdelek), lesene coklje in dva koša za čebele.

Na mejnih prehodih z Avstrijo pa je bilo v letu 1975 ZAPLENJENIH približno 200 narodopisnih predmetov, ki so v razstavljenem stanju. DEPO za hranjenje narodopisnih muzealij je dopolnjen s tremi policami. Nekaj lesenih PREDMETOV JE MIZARSKO POPRAVLJENIH IN KONZERVIRANIH.

RAZISKOVANJA: V letu 1975 se je v okviru odobrenih finančnih sredstev nadaljevala prva faza topografije ljudske arhitekture na Goričkem predelu Prekmurja in sicer v naslednjih vaseh: Mačkovci, Moščanci, Rogoševci, Stanjevci, Šalovci, Sotina, Kuzma, Dolnji Slaveči, Gornji Slaveči, Dankovci in Pečarovci. Kvantitativni rezultati deset dnevni raziskovanj: Ugotovljamo, da v vaseh Dankovci, Kuzma, Mačkovci ni nobene hiše več dprekrite s slamo.

Izdelana je tehnična dokumentacija stanovanjske hiše Šeruga Terezija, Šalovci 55. Domačija je primer stegnjenega doma iz 19. stol. Po tlorisni zasnovi to hišo uvrščamo med najstarejše domačije v Prekmurju, ki so danes v Prekmurju že prava redkost. V tehnični dokumentaciji je zajet tloris temeljev, tloris pritličja, prečni prerez vzhodne in zahodne fasade. Tehnično dokumentacija je opravil tov. Sever Tivadar, gradbeni tehnik Projektivnega biroja v Murski Soboti.

Na terenu so bili izdelani posnetki v črno beli fotografiji, skupno (6 filmov) približno 180 posnetkov.

Rezultati 5-dnevni raziskovanj „kupinarstva“ v Renkovcih. „Kupinarstvo“ — nakupovanje in preprodaja jajc in perutnino se je pričelo v vasi Renkovci pred 100 leti. Prva kupinarja sta prišla v Prekmurje iz Šopronja in Kormenda na Madžarskem. Kupinarji so s „putami“ ali vozovi nabirali od vasi do vasi jajca in perutnino. Tako so si gospodinjice preskrbele potrebnega drobiža za sol, petrolej in ostale gospodinjske potrebščine.

V arhivskih virih (registri trgovcev v Prekmurju od leta 1920—1944, Državni arhiv Maribor) zasledimo „kupinare“ registrirane kot trgovce z jajci in perutnino, z izdanimi obrtnimi dovoljenji. Še leta 1947 je bilo v vasi Renkovci 80 % vseh moških „kupinarjev“. Kupinarstvo je bilo razvito do leta 1950. Na kupinarstvo kot trgovino se navezujejo narodopisne šege.

UDELEŽBA NA STROKOVNIH POSVETOVANJH: Namesto kongresa v Zagrebu, si je etnologinja ogledala muzej na prostem v kraju Stubing pri Gradcu in muzej ter občasno razstavo „Backmodel“ v Pokrajinskem muzeju v Stainzu (Avstrija).

Poleg tega je bila v poletnih mesecih preteklega leta dejavnost osredotočena predvsem na VODSTVO PO ETNOGRAFSKEM ODDELKU MUZEJA, saj si ga je ogledalo 5459 obiskovalcev, od tega je vodila etnologinja 21 skupin.

Vlasta Koren

ETNOLOŠKI ODDELEK PRI GORENJSKEM MUZEJU V KRANJU je lani opravil dvoje terenskih akcij.

Terensko delo v Bohinju je trajalo skoraj tri tedne. Šlo je za dopolnjevanje ustnega izročila o planšarstvu v Zgornji bohinjski dolini, dokumentacijo planšarskih naselij, stavb, življenja in dela pastirjev na planinah, zbiranje in evidentiranje predmetov s področja pastirske kulture in arhivskega gradiva. Obiskane so bile naslednje planine: Voje, Ukanc, Jezero, Viševnik, Dedno polje, Ovcarija, Laz, Uskovnica, Goreljek, Javornik. Z namenom, da bi vsaj na primeru ene pašne srenje dobili celostnejšo podobo o živinoreji na splošno, je študentka etnologije Boža Marenče zbrala bogato gradivo o živinoreji v Stari Fužini.

Druga pomembna terenska akcija, pri kateri so sodelovale tudi študentke etnologije: Alenka Okrožnik-Simikič, Ivanka Počkar in Dušanka Marn je bila v gorskih naseljih nad Jesenicami: Prihodi, Planina pod Golico, Plavški rovt. V vseh treh naseljih smo zbirali, evidentirali in dokumentirali etnološke predmete in značilne primere ljudskega stavbarstva. Planino pod Golico pa smo izbrali kot primer gorskega naselja, ki ga je treba etnološko bolj raziskati. S pomočjo vprašalnic smo zbirali etnološko gradivo o naselju, stavbarstvu, živinoreji, poljedelstvu, sadjarstvu, nabiralništvu, vrtničkarstvu, o tehniki in tehničnem znanju, prometu, o prehrani, rudarstvu in oglarstvu, o delavstvu in delavski kulturi, o socialni diferenciaciji. V tem času je bilo opravljeno temeljito sondažno delo v odkrivanju etnološke podobe tega rudarsko-kmečkega delavskega naselja nad Jesenicami.

Gorenjski muzej v Kranju je gmotno omogočil dr. Mariji Makarovičevi, da je teden dni raziskovala nošo v Ratečah.

Že nekajletna akcija Gorenjskega muzeja — meritve in nadrobnejša dokumentacija spomeniško pomembnih objektov ljudskega stavbarstva je bila lani zaradi neugodnih finančnih razmer močno okrnjena. Izmerjena sta bila le dva objekta: Kmečki dom v Zg. Beli pri Preddvoru in pašba — hiša za preužitkarje in najemnike na Planini pod Golico.

Plod terenskega dela v letu 1975 je blizu 900 črno-belih fotografij, 180 barvnih diapozitivov, s katerimi se je obogatil etnološki fotoarhiv, dalje 110 novih etnoloških predmetov, terenski zapiski pa so urejeni po novi etnološki sistematiki na 656 kartotečnih listih.

Gorenjski muzej je gostoval v Muzeju v Kamniku z razstavo Kmečka naselja in arhitektura v Dolini.

Problem, ki že leta tare naš muzej, so depoji. Predmeti, ki so že zbrani, čakajo na terenu, ker v depojih prostorih ni mesta zanje. Založenost v depojih tudi onemogoča inventarizacijo. Lani smo napravili prvi korak k odpravljanju tega stanja. Dobili smo prostor zunaj muzejske hiše, ga uredili in preselili vanj celotno zbirko lončarstva in nekaterih drugih drobnejših predmetov.

Anka Novak